

Borås och Sjuhäradsbygdens Konstförening – vår historia

De första åren

Tänk dig en vårdag i början av maj år 1934. Ett antal förväntansfulla människor har samlats i den dåvarande Konsthallen. Den som låg två trappor upp i de gamla lasarettlokalerna vid korsningen av Sturegatan och Stora Brogatan. Under några år har kommunen här upplåtit lokaler för konstutställningar.

Flertalet av de närvarande har säkert besvarat det upprop om att starta en konstförening, som en tid dessförinnan gått ut i staden. De har också hörsammat kallelsen i Borås Tidning att infinna sig här denna dag – den 9 maj – för att ta ställning i frågan om att bilda en konstförening. Många har säkert också lockats av det intressanta föredrag som utlovats. Sixten Strömbom, chefen för Nationalmuseum, talar om Prins Eugen. Samtidigt pågår en utställning i hallen med verk av målarprinsen.

De drivande bakom uppropet – borgmästaren Wilhelm Norén, läkaren Karl Wahlstedt, bokhandlaren Harald Borgström och konstnären John Hedaeus – har all anledning att vara nöjda. Gensvaret är stort och denna dag kan Borås och Sjuhäradsbygdens Konstförening konstitueras.

Vad var då syftet med Konstföreningen? De mer traditionella konstföreningssyftena fanns där naturligtvis; att öka intresset för den bildande konsten, att anordna utställningar, föredrag och, om det blev pengar över, även ett lotteri.

Men, det övergripande syftet var att verka för ett konstmuseum i Borås. Märkligt nog kom dock detta syfte inte till uttryck i stadgarna.

Med Konstföreningens bildande inleds också den långa raden av utställningar – drygt 400, som skulle komma att anordnas i Konsthallen. Den första att ställa ut var falukonstnären John Hedberg.

Redan från början inköpte Konstföreningen verk med sikte på en framtida donation till ett blivande kommunalt museum. Inköpspolitiken var konsekvent. Föreningen satsade på det samtida, moderna måleriet, med en tonvikt på det västsvenska. På så sätt kunde också föreningen indirekt stödja de verksamma konstnärerna. Det faktum att det samtida måleriet kunde inköpas för relativt blygsamma summor, spelade säkert också en roll för den på kommunala bidrag svältfödda föreningen.

Åren därefter och fram till 1975

Denna period präglas i betydande omfattning av planerna på ett nytt konstmuseum. Museets födelse blev dock synnerligen utdragen. Redan i slutet av 1950-talet presenterades de första förslagen till ett nytt kulturhus. Det skulle dock dröja till år 1975 innan kulturhuset skulle stå färdigt vid Gustav Adolfs-kyrkan.

Konstföreningens insatser för ett nytt museum fortsatte emellertid med obruten entusiasm. Inköpen var omfattande. I avsaknad av frikostiga kommunala bidrag,

blev de enskilda initiativen betydelsefulla. Borås Konstmusei Vänner, som bildades år 1943, hade som enda syfte att köpa in konstverk för ett blivande konstmuseum och att verka för att ett sådant museum kom till stånd. I avvaktan på detta överlämnades de inköpta konstverken till Konstföreningen. Flera av de centrala verken i Konstföreningens donation är ett resultat av de inköp som gjordes av "vännerna". Här kan nämnas verk av Isaac Grünewald, Ivan Ivarsson och Evert Lundqvist. Borås Konstmusei Vänner upplöstes år 1961.

Även donationer av enskilda bidrog i väsentlig mån till att bygga Konstföreningens samling. Föreningen mottog under denna tid bl a omfattande grafikdonationer med verk av Helge Zandén och Anders Zorn.

Av de ca 1 300 konstverk som tillfördes Konstföreningens samlingar mellan åren 1934 och 1963, utgjordes nästan hälften av gåvor. Detta ger en uppfattning om de enskilda initiativens betydelse för samlingarnas uppbyggnad.

Under perioden fullföljs den konsekventa inköspolitiken. Under 40-talet märks en starkare inriktning mot västkustmåleriet. Närmast av pedagogiska skäl byggs en grafiksamling upp under 50-talet. Under 60-talet etableras tre linjer efter vilka förvärv sker. Ambitionen är att få en fullständig samling av Boråskonst. Vidare utvecklas Halmstadsgrupp-samlingen. Slutligen kompletteras grafik- och teckningssamlingen med nordisk, men framförallt fransk grafik.

Sett i backspegeln är det slående hur samtidsperspektivet under alla år varit vägledande för föreningens inköspolitik. Konst av "årsbarn" med Konstföreningen har på ett markant sätt dominerat inköpen. Det är därför inte förvånande att konst av Göteborgskoloristerna och Halmstads-gruppen under en följd av år dominerar bland föreningens inköp.

Alltsedan bildandet år 1934 bedrevs Konstföreningens utställningsverksamhet i lokalerna vid Sturegatan. Utställningsverksamheten fick en välförtjänt uppmuntran i mitten av femtiotalet då Konsthallen – som lokalen därtills benämns – med kommunens medgivande upphöjdes till Konstmuseum. Hos föreningen fanns anställd en intendent som svarade för verksamheten. De två första åren innehades denna befattning av Torsten Ahlstrand, som kom att bli en av förgrundsgestalterna i Konstföreningen under denna period. Ahlstrand skulle sedan återkomma på intendentposten år 1960.

Även bland de utställande konstnärerna hos Konstföreningen dominerade de samtida. Denna inriktning av utställningsverksamheten var dock inte bekymmersfri. Bland den besökande allmänheten var irritationen ofta påfallande stor. Många ifrågasatte värdet av att visa "obegriplig" konst. Detta öde drabbade bl a Konstföreningens utställning av Göteborgskoloristerna i mitten av 30-talet. Publiken uteblev och inget såldes. Detta lär ha föranlett en besökande museiman att yttra följande: "Det är lika lätt att sälja konst i Borås som att sälja logaritmtabeller till bantunegrer". Den oförstående reaktionen inför den samtida konsten tycks vara tidlös!

År 1944 anordnar Konstföreningen för första gången den därefter vartannat år återkommande Höstsalongen. Till den jurybedömda salongen har alltsedan dess de aktiva konstutövarna i Borås och Sjuhäradsbygden inbjudits att lämna in verk för bedömning. Höstsalongen har under alla år varit ett evenemang som uppskattats av såväl de utövade konstnärerna som publiken. Långt över hundra konstnärer brukar varje gång lämna in verk för bedömning.

Det nya konstmuseet

År 1975 stod Borås kulturhus klart. I detta inrymdes även det nya Konstmuseet. De omfattande samlingar av konst som byggts upp av Konstföreningen fick därmed ett hem. Tiden var nu mogen att överlåta samlingarna till kommunen. Därmed kom ca 3 200 konstverk att övergå i kommunal ägo. I dag utgör dessa samlingar den grund på vilken den nya museets samlingar byggs. I gåvan ingick verk bland annat av Albin Amelin, Carl Kylberg, Isaac Grünewald, Einar Jolin och Eric Hallström.

Det är en förhoppning att Konstföreningens samlingar – av vad som en gång var samtida konst – kan bidra till förståelsen av den samtida konst som idag utgör tyngdpunkten i Konstmuseets verksamhet.

Tiden efter 1975

Nu tog en ny tid vid. Som en erkänsla för Konstföreningens insatser upplät kommunen en lokal i Flaménska Gården vid Södra Torget för föreningens fortsatta aktiviteter. Till lokalerna hörde även en utställningslokal. Därmed inleddes en ny epok i föreningens historia. Det blev nu möjligt för föreningen att fortsätta utställningsverksamheten, om än i mindre skala.

I Flaménska Galleriet anordnas alltsedan mitten av sjuttioalet ett tiotal utställningar årligen. Ett urval av de vi har haft på galleriet är: Ulf Trotzig, Björn Wessman, Sven-Erik Johansson, Henrik Allert, de danska keramikerna Beate Andersen, Gunhild Aaberg och Jane Reumert, glaskonstnärerna Ulla Forsell, Åsa Brandt, Anders Wingård och Jonas Rooth, fotografen Gerry Johansson samt skulptören Sven Lundqvist.

Utställningarna vid Flaménska Galleriet avspeglas i någon mån i Konstföreningens donation till Konstmuseet i samband med föreningens femtioårsjubileum år 1984.

Höstsalongen har levt vidare, nu på det nya Konstmuseet, men alltjämt med Konstföreningen som arrangör. Salongen, alltid lika populär, tycks vara odödlig.

Under många år fanns i Borås, Konstgilletts Målarskola. Vid skolan bedrev Konstgillet praktisk undervisning i måleri. I mitten av sjuttioalet övertog Konstföreningen ansvaret för verksamheten, under namnet Ålgårdens Målarskolan (nuvarande Ålgården). Denna verksamhet upphörde i slutet av 90-talet. Lokalerna övertogs av "Ålgården, konstnärenas verkstäder och galleri", med ca 130 medlemmar.

Konstföreningens föreläsningar har alltid varit uppskattade. En ambition har varit att anordna åtminstone två till tre föreläsningar årligen. En rad goda föreläsare har gästade föreningen: Carlo Derkert, Teddy Brunius, Hans Furuhagen, Bengt Lagerkvist, Ingela Lindh, Philip von Schantz, Lars Nittve, Bo Nilsson, Gert Wingårdh, Marina Schipchenko, Sune Nordgren och Elisabeth Ohlson-Wallin.

Även de resor som föreningen anordnar har lockat många. Det mest uppskattade och återkommande resmålet genom åren har varit danska Louisiana. Men vi har varit på många resor längre bort, som Berlin och Istanbul. Resor som bjudit på en mängd upplevelser av spännande konst, kultur, god mat och trevlig samvaro. Våra resor arrangerar vi till en kostnad som skall vara så förmånlig som möjligt för våra medlemmar.

Boråskonstnären John Hedaeus hedrades på sin 85-årsdag med en insamling inom föreningen. De insamlade medlen förvaltas av Konstföreningen. Medlen och dess avkastning utgör ett stipendium, Hedaeusstipendiet om 10 000 kr, som delas ut vartannat år sedan år 1987.

Stipendiaterna

1987	Hans Gothlin
1989	Gun-Britt Holmgren-Ivstedt
1991	Christina Lindeberg
1993	Gunnar Bergh
1995	Staffan Johansson
1998	Hans Göran Broman
2001	Anna Matsson
2003	Eva Hild
2006	Erik Hårdstedt
2009	Thomas Wahlström